

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7191-24

meddelad i Stockholm den 5 september 2025

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 24 oktober 2024 i mål nr 6534-23

SAKEN

Sjukpenninggrundande inkomst

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och visar målet åter till Försäkringskassan för ny prövning.

Besöksadress

Birger Jarls torg 13

Telefon

08-561 676 00

Öppettider

måndag–fredag

09:00–12:00

13:00–16:00

Postadress

Box 2293

103 17 Stockholm

E-post

hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Webbplats

www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

BAKGRUND

1. Sjukpenninggrundande inkomst, eller SGI, är den årliga inkomst som ligger till grund för beräkning av t.ex. sjukpenning. Den fastställs av Försäkringskassan och baseras på den försäkrades årsinkomst.
2. Den som förlorar sitt arbete får under vissa förutsättningar behålla den tidigare fastställda sjukpenninggrundande inkomsten (SGI-skydd). Ett sådant skydd gäller bl.a. under tid då den försäkrade är helt eller delvis arbetslös och står till arbetsmarknadens förfogande.
3. AA hade tidigare en heltidsanställning vid ett företag som säljadministratör. Hon förlorade arbetet till följd av att företaget gick i konkurs. Hon anmälde sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och uppbar arbetslöshetsersättning. I november 2021 fick hon en timbaserad behovsanställning som undersköterska.
4. AA har hela tiden även bedrivit enskild näringsverksamhet som yogainstruktör. Hon har haft yogaklasser i genomsnitt några timmar per vecka.
5. I december 2021, när AA hade börjat arbeta som undersköterska, ansökte hon om sjukpenning. Hon angav i ansökan den årsinkomst som hon hade haft under sin anställning som säljadministratör.
6. Med anledning av ansökan utredde Försäkringskassan vilken sjukpenninggrundande inkomst AA skulle ha samt fattade ett beslut om det. Försäkringskassan baserade därvid den sjukpenninggrundande inkomsten på inkomsten från behovsanställningen som undersköterska och på inkomsterna från den enskilda näringsverksamheten. Till följd av detta blev AAs sjukpenninggrundande inkomst mycket lägre än vad den skulle ha blivit om den hade baserats på den årsinkomst hon haft som säljadministratör.
7. Anledningen till att Försäkringskassan inte baserade den sjukpenninggrundande inkomsten på den tidigare årsinkomsten var att myndigheten ansåg att AAs tidigare sjukpenninggrundande inkomst inte kunde anses skyddad. Enligt Försäkringskassan var det inte möjligt att fortsätta att arbeta i egen näringsverksamhet och samtidigt anses som delvis arbetslös.
8. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade Försäkringskassans beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att beslutet skulle upphävas och målet visas åter till Försäkringskassan för ny utredning. Allmänna ombudet anförde att en sjukpenninggrundande inkomst som är grundad på både inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete borde kunna skyddas i händelse av arbetslöshet. Förvaltningsrätten avlog överklagandet.

9. Allmänna ombudet överklagade vidare till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet. Kammarrätten angav att AA själv hade kunnat bestämma sitt arbetsutbud i den egna näringsverksamheten och att lydelsen av bestämmelserna om SGI-skydd inte ger vid handen att en försäkrad kan skydda sin sjukpenninggrundande inkomst baserad på en tidigare anställning i en sådan situation. Kammarrätten ansåg därför att en försäkrad som bedriver näringsverksamhet i obestämd omfattning inte kan anses som helt eller delvis arbetslös vid tillämpningen av bestämmelserna om SGI-skydd.

YRKANDEN M.M.

10. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att målet ska visas åter till Försäkringskassan för ny utredning av AAs sjukpenninggrundande inkomst.
11. AA har inte yttrat sig.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen**

12. Frågan är om en försäkrad som i begränsad omfattning bedriver näringsverksamhet kan betraktas som helt eller delvis arbetslös vid tillämpningen av bestämmelserna om SGI-skydd och därmed kan skydda en tidigare inkomst av anställning.

Rättslig reglering m.m.

13. Enligt 26 kap. 13 § första stycket 2 socialförsäkringsbalken gäller SGI-skydd under tid då den försäkrade står till arbetsmarknadens förfogande.
14. Av 1 § och 3 § första stycket 1 förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst följer att bestämmelsen i 26 kap. 13 § socialförsäkringsbalken ska tillämpas för en försäkrad som har en sjukpenninggrundande inkomst av anställning eller av annat förvärvsarbete och som är helt eller delvis arbetslös.
15. Av 3 § andra stycket i förordningen framgår att första stycket gäller endast när den försäkrade är beredd att anta erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten samt aktivt söker sådant arbete och är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen eller söker arbete på det sätt som Försäkringskassan föreskriver.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. En förutsättning för att kunna skydda en sjukpenninggrundande inkomst i den nu aktuella situationen är att den försäkrade är helt eller delvis arbetslös. Det finns inte vare sig i socialförsäkringsbalken eller i den anslutande förordningen någon närmare ledning för när en försäkrad ska anses som arbetslös.
17. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening är det en rimlig utgångspunkt att en försäkrad som bedriver näringsverksamhet inte kan betraktas som arbetslös. Det kan dock inte utläsas av bestämmelsernas ordalydelse att den som arbetar i ett eget företag aldrig skulle kunna betraktas som delvis arbetslös. Det behöver därför göras en bedömning utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.
18. AA hade under flera år före det att hon ansökte om sjukpenning i allt väsentligt fått sin inkomst från en anställning. När den anställningen upphörde anmälde hon sig hos Arbetsförmedlingen som arbetssökande, som det får förstås med avsikten att få ett nytt heltidsarbete.
19. AAs verksamhet som yogainstruktör hade under flera år bedrivits i mycket liten omfattning parallellt med hennes tidigare heltidsanställning. Det finns inte några uppgifter i utredningen som talar för att hon hade för avsikt, eller ens möjlighet, att utöka sin arbetsinsats i verksamheten när anställningen upphörde. Verksamheten hindrade henne inte heller från att ta ett nytt heltidsarbete.
20. Mot den bakgrunden finner Högsta förvaltningsdomstolen att omständigheterna i detta fall är sådana att AA, trots att hon bedrev näringsverksamhet, ska anses ha varit arbetslös i den mening som avses i 3 § första stycket 1 förordningen om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst.
21. Det har inte kommit fram annat än att AA uppfyller övriga förutsättningar enligt förordningen för att hon ska anses ha stått till arbetsmarknadens förfogande på det sätt som avses i 26 kap. 13 § första stycket 2 socialförsäkringsbalken. Hon har därmed skyddat sin sjukpenninggrundande inkomst.

22. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas och målet visas åter till Försäkringskassan för ny prövning av AAs sjukpenninggrundande inkomst.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Kristina Ståhl, Leif Gäverth, Magnus Medin och Mathias Säfsten.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Mårten Olsson.